

Aktivnosti SO/SK „Željezničar“ u 2019.

Valerija Butorac | Speleološki odsjek HPD „Željezničar“

*Školarci uče savladavati vertikale
Autor: Vlado Božić*

Općenito o Odsjeku

Speleološki odsjek (SO) HPD-a „Željezničar“ u 2019. godini broji 56 članova, tj. osoba koje su platile članarinu. Održan je 41 redovni sastanak Odsjeka. U veljači je održana redovna skupština (14. 2. 2019.), kada je izglasano novo vodstvo Odsjeka. Matei Talaji povjerena još jedna godina na čelu, dok je za tajnicu odabrana Valerija Butorac. Ivan Vidović s tajničke pozicije preselio se u operativu, te je izabran za novog oružara. Ostalim članovima Upravnog odbora mandat je iznova produžen, a to su: Anja Jarić – bibliotekar, Zoran Bolonić – ekonom, Mea Bombardelli – arhivarka, Matea Talaja – urednica časopisa „Speleolog“, Dalibor Kušić – informatičar i Hrvoje Grgić – foto i video arhivar. Upravni odbor je u 2019. godini održao 9 sastanaka.

Speleološke aktivnosti

U 2019. godini ostvareno je više od 80 speleoloških istraživanja. U odnosu na prošlogodišnju statistiku ulazaka u speleološke objekte, ove godine brojimo puno više posjeta istim objektima, a s najvećim se brojem ulazaka ističu jama Oaza i ponor Sušik. U jami Oazi od veljače do prosinca organizirano je ukupno šest akcija, od kojih su četiri bile vikend akcije, a dvije ljetni logori. U ponoru Sušiku u istom razdoblju odrađene su četiri istraživačke akcije (Slika 1.). Kako je jedna od značajnih aktivnosti našeg Odsjeka provjera i pronalazak „starih“ objekata iz naše arhive, u tu svrhu posjećena su 42 objekta. U našoj arhivi nalazi se i 26 novoistraženih objekata. Ostali objekti posjećeni su u svrhu monitoringa i/ili čišćenja unutar inicijative Čisto podzemlje, a takvih smo posjetili i obišli 20-ak. Područja koja su najviše puta posjećena u potrazi za novim objektima ili radi odlaska u već poznate objekte su Crnopac, Drežničko polje, okolica Ogulina, Generalskog Stola i Ravne Gore te otok Rab (Slika 2.). U arhivi našeg Odsjeka na kraju 2019. godine nalazi se 2459 objekata. Kao i dosadašnjih godina, sudjelovali smo u jednom provedenom krugu Katastra speleoloških objekata RH, s 45 objekata, od kojih smo 31 predali samostalno.

Ljetni logori na Crnopcu

I ove godine, već tradicionalno, ljetni logori održani su na Crnopcu (Slika 3.). Kako su se kroz vikend

akcije u jami Oazi otkrivali sve veći potencijali, brzo je odlučeno da će fokus oba ovogodišnja logora biti upravo na toj jami. Prvi ljetni logor održan je u razdoblju od 20. do 25. 6. 2019. pod vodstvom Stipe Maleša i Lee Ovčarić. Na logoru su sudjelovale 23 osobe iz SO HPD „Željezničar“, SU „Estavela“, SO HPD „Mosor“ i SO PD „Profunda“.

Uz logističke poslove poput postavljanja telefonske žice, tijekom logora su, uz speleološka, provedena i biospeleološka istraživanja. Naglasak je bio na istraživanju Šarenih jezera, dijela jame koji se tlocrtno nalazi najbliže sustavu Kita Gačešina – Draženova puhaljka (u nastavku: KG-DP), te *Zagorske vertikalne (Tatuina)*, koja je u tom trenutku bila najdublja točka jame. Na logoru su topografski snimljena 1372 m poligonskog vlaka. Nakon obrađenih rezultata prvog ljetnog logora, cilj drugog ljetnog logora bio je jasan – nastavlja se s istraživanjem jame Oaze.

Drugi logor, održan od 9. do 18. 8. 2019. pod vodstvom Nikole Hanžeka i Milene Njegovan, ostat

Slika 1. Istraživanje u aktivnim dijelovima ponora Sušika
Autor: Stipe Maleš

*Slika 2. Traženje jama, Ravna Gora
Autor: Vlado Božić*

će zapamćen kao logor na kojem je ostvaren san hrvatske speleologije – **Jamski sustav Crnopac**. Povedeni rezultatima proteklog logora te na znakama spoja u noći s 13. na 14. 8. 2019. ekipa SOŽ-ovaca pronalazi spoj jame Oaze sa sustavom

KG-DP. Ovaj logor, osim iznimnim speleološkim rezultatima, rezultirao je i izvrsnom suradnjom s bugarskim speleolozima koji su s nama dijelili motive i entuzijazam. Na logoru je sudjelovalo 30 osoba iz sljedećih udruga: SU „Estavela“, SK „Ozren

*Slika 3. Pogled na greben Crnopca s
Tatekovog skloništa
Autor: Davor Šutalo*

Lukić“, Pod RB – Bugarska, SO HPD „Sniježnica“, SO HPK „Sv. Mihovil“ i SO HPD „Željezničar“, a topografski je snimljeno 776 m poligonskog vlača. Značaj rezultata ostvarenih na ljetnim logorima SO-a HPD „Željezničar“ ogleda se i u medijskoj prisutnosti, tj. odjeku vijesti na mnogim hrvatskim portalima, Dnevniku HRT-a, članku u Meridijanima, naslovnici i velikom članku u Hrvatskom planinaru. SO HPD „Željezničar“ od HPS-a je dobio nagradu za najveći planinarski pothvat u 2019. godini, koju je primio naš član i organizator logora Nikola Hanžek (Slika 4.).

Čisto podzemlje

2019. godina bila je izdašna i po pitanju onečišćenih objekata – u bazu Čistog podzemlja dodan je 41 novi onečišćeni speleološki objekt. Odnosi između onečišćenih i očišćenih objekata uvijek su nepovoljni za ove potonje, ali ove su godine djelomično očišćene od smeća Jama Sv. Josip u jednoj i Jama sa smećem u Sabljicama u dvije akcije (Slika 5.). Druga akcija u Jami sa smećem u Sabljicama bila je i prva međunarodna akcija Čistog podzemlja, kojoj se pridružio slovenski speleolog Jure Tičar. Kako se kroz Čisto podzemlje vrlo ružne okolnosti pretvaraju u festival zajedništva speleologa i brige o našem okolišu, tako je i spomenuta akcija u Sabljicama iskorištena kao platforma za jačanje suradnje u rješavanju ovog problema na međunarodnoj razini. Višegodišnji angažman sudionika i voditelja inicijative rezultirao je onime čime se najefikasnije štiti naše podzemlje, a to je ulazak teme zaštite krškog podzemlja u kurikulum za srednje škole. Od ove godine profesori biologije će za pripremu satova dobiti nastavne materijale o Čistom podzemlju te prijedlog kako na kreativan i praktičan način obraditi temu. Još jedna novost je da će inicijativa biti obrađena u radnim materijalima za biologiju za prvi razred srednje škole, što znači da će mlade generacije diljem Hrvatske imati priliku naučiti nešto više o važnosti zaštite i ranjivosti krškog podzemlja.

Školovanje i predavanja

U 2019. godini speleološku školu upisalo je 6 polaznika (Slika 6.). Jedna polaznica odustala je nakon drugog terena, te je tako školovanje nastavilo 5 polaznika. Škola je održana u ranoproljetnom

Slika 4. Čišćenje Jame sa smećem u Sabljicama
Autor: Matea Talaja

terminu u razdoblju od 4. 3. do 11. 4. 2019. Ukupno je održano 6 predavanja, a terenski dio sastojao se od 4 jednodnevna i 3 dvodnevna izleta, tijekom kojih je posjećeno 10 speleoloških objekata (Slika 7.). Voditelji škole bili su Josip Dadić i Valerija Butorac. Ispit za speleologa pripravnika uspješno je položilo četvero polaznika: Marcus Amerl, Sara Anđela Perić, Pavle Dugonjić i Ines Vuković.

U 2019. godini članovi SOŽ-a održali su preko 10 znanstvenih, stručnih i popularnih predavanja. Nastavljena je suradnja s drugim speleološkim udrugama, te su tako Vlado Božić, Josip Dadić i Matea Talaja gostovali na speleološkim i planinarskim školama Speleološkog kluba „Ozren Lukić“, HPD-a „Zagreb-Matica“ i SO-a PDS „Velebit“. Stipe Maleš održao je predavanje o korištenju aplikacije TopoDroid pri digitalnom topografskom snimanju speleoloških objekata na seminaru koji je održan u

Slika 5. Nagrada za najveći planinarski doprinos u 2019. godini
Autor: Milena Njegovan

Slika 7. Teren speleološke škole na Klani, postavljanje logora
Autor: Davor Šutalo

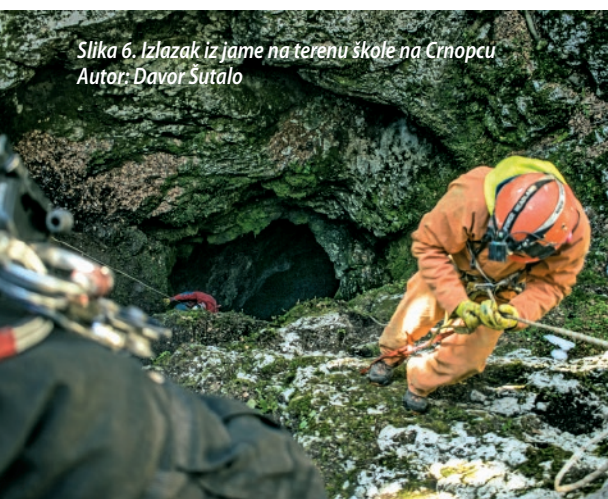
Kastvu u organizaciji SU „Estavela“. Na Eurospeleo forumu, koji je 2019. održan u Sofiji u Bugarskoj (26. – 29. 9. 2019.), Matea Talaja i Valerija Butorac prezentirale su rad *Mapping and valuing Karst*

underground geodiversity in cave Lokvarka, Croatia. Na Seminaru o orijentaciji Komisije za speleologiju HPS-a u organizaciji Speleološkog kluba „Ozren Lukić“ predavanja su održali naši članovi Marko Budić, Kristijan Hmura i Dalibor Kušić.

Kao i svake godine, naši članovi pohađali su i seminare u organizaciji Komisije za speleologiju HPS-a, *Seminar o samospasavanju i zbrinjavanju za speleološke udruge* (25. - 26. 5. 2019.) i *Seminar o orijentaciji pri organizaciji i provođenju speleoloških istraživanja* (30. 11. - 1. 12. 2019.). U 2019. godini bogatiji smo i za jednog instruktora speleologije, Josipa Dadića. Josip je svoje zvanje zaradio pisanjem i obranom instruktorskog rada s temom *Uloga vodstva u organizaciji speleoloških istraživanja i djelatnosti speleološke udruge. Psihološki aspekti u speleologiji i kriznim situacijama*.

Skup speleologa Hrvatske

Skup speleologa Hrvatske 2019. godine održan je u Pazinu od 22. do 24. 11. 2019 (Slika 8.). Na Skupu

Slika 6. Izlazak iz jame na terenu škole na Crnopcu
Autor: Davor Šutalo

je sudjelovalo 20-ak članova Odsjeka. Skupu smo pridonijeli s 4 predavanja:

- Matea Talaja, Milena Njegovan, Nikola Hanžek, Stipe Maleš, Lea Ovčarić: *Istraživanja u jami Oazi u 2019. – stvaranje Jamskog sustava Crnopac*
- Nikola Hanžek, Valerija Butorac, Stipe Maleš, Branko Jalžić: *Novija istraživanja ponora Sušika u razdoblju 2017. – 2019.*
- Vlado Božić: *Podsjetnik na 15. studeni 1949. – osnivanje prve špiljarske ili speleološke sekcije u PD-u „Zagreb“ u Zagrebu*
- Ruđer Novak: *Čisto podzemlje 2019. – gdje smo i kamo idemo*

Ostale aktivnosti

Naš najstariji i najvrijedniji kroničar Vlado Božić revno je sakupljao i sistematizirao podatke o speleološkom školovanju u RH, te je svoj rad uobličio u speleološki priručnik HPS-a *Speleološko školovanje u Hrvatskoj*. Povodom 28. obljetnice osnivanja Planinske satnije Veľebit 30. rujna 2019. održana je svečana promocija knjige *Planinska satnija Veľebit* autora Tomislava Šulja. Knjiga sadrži i dio povijesti našeg Odsjeka, s obzirom na broj članova Odsjeka koji su činili satniju. Značajno za sve speleologe RH, knjiga *Speleologija* izašla je u drugom, nadopunjenom izdanju te u tvrdom uzevu. U Hrvatskom planinaru (1/2019) objavljen je članak Bernarda Bregara o ekspediciji Kavkaz 2018., koja je ostvarena unutar projekta HPD-a „Željezničar“ *Put*

ekspedicijonizma. Na skupštini HPD-a „Željezničar“ dodijeljena su priznanja sljedećim članovima: Zrinki Matić, Nicoli Rossiju, Stipi Malešu, Valeriji Butorac, Vladi Božiću i Zoranu Boloniću. Srebrni znak Planinarskog saveza Zagreba dobio je Hrvoje Grgić, dok su Brončani znak za doprinos razvoju planinarstva HPS-a dobili Stipe Tutiš, Ruđer Novak i Josip Dadić.

Osim speleoloških aktivnosti, naši svestrani članovi vrijedno pohode planinarske, penjačke, alpinističke, skijaške i turnoskijaške ture. Bernard Bregar je od 24. 7. do 6. 9. 2019. sudjelovao u ekspediciji HPD-a „Željezničar“ *Cordillera Blanca* u Peruu u sklopu projekta *Put ekspedicijonizma* (Slika 9.). U više navrata Danko Cvitković – Pješak predvodio je penjačke izlete u Paklencu. Turnoskijaški izleti tradicionalno su tijekom zime provedeni u Sloveniji i Austriji (Slika 10.). U periodima smanjenog intenziteta speleološke aktivnosti kondicija članova odsjeka održava se planinarenjem. Najviše se planinarilo po Samoborskom i Žumberačkom gorju, po Veľebitu i Sloveniji.

Kroz godinu su održane tri odsječke vježbe samospašavanja, od kojih su dvije uključivale pokaznu vježbu postavljanja sistema (tirolska prečnica, sv. Bernard). U veljači smo ugostili i najmlađe ljubitelje planina, *Gojzeke*, s njihovim roditeljima, koji su posjetili naše odsječke prostorije te razgledali izloženu muzejsku zbirku. Najmlađe smo zabavljali i nizom radionica u sklopu festivala *Mineral Expo* (24. – 26. 5. 2019). U Novom Vinodolskom u

Slika 8. Predavanja na Skupu speleologa 2019. godine u Pazinu
Autor: Nikola Hanžek

Slika 9. Put ekspedicionizma – Cordillera Blanca (preuzeto s web stranice HPDŽ-a)

suradnji sa Zajednicom tehničke kulture provedena je *Mala škola speleologije* u vodstvu našeg člana Hrvoja Grgića.

Entuzijazma i volje u našem odsjeku ne manjka, pa je tako kroz ovu značajnu godinu izuzev lepeze standardnih aktivnosti provedena i nekolicina projekata. Izdvojili bismo najnovije ostvarenje suradnje s Dječjim domom Laduč, gdje je 25. 10. 2019. provedena jednodnevna speleološka edukacija za štitičnike doma sufinancirana od strane Grada Zagreba. Na obostrano oduševljenje, sigurni smo da ćemo ova-ke aktivnosti provoditi i dalje.

Članovi Odsjeka sudjelovali su i na vježbama spašavanja u specijalističkim postrojbama Ureda za upravljanje u hitnim situacijama grada Zagreba i HGSS-a, koje su održane u tzv. bolnici Blato u Zagrebu.

Godina pred nama

Značajno je spomenuti i sve aktivnosti koje su tijekom godine koja je sada već iza nas pokrenute i još su u razvoju. S obzirom na to da je pred nama godina u kojoj Odsjek i cijelo društvo HPD „Željezničar“ slave 70. obljetnicu djelovanja, planiran je niz aktivnosti kojima će biti obilježena. Tako će u 2020. godini SO HPD „Željezničar“ biti organizator Skupa speleologa Hrvatske, koji će se prvi put održati u Zagrebu. U znaku obljetnice 2017. godine pokrenut je već spomenuti projekt *Put ekspedicionizma*, koji u finalnoj godini dobiva i zasebnu speleološku ekspediciju *Ekspedicija Crnopac 2020*. Budući da je primarni cilj projekta postizanje planinarskih (alpinističkih i speleoloških) ostvarenja svjetskog značaja, speleološki dio ekspedicije održat će se upravo u RH, na masivu Crnopca.

Slika 10. Grupno turno skijanje u Austriji
Autor: Nikola Hanžek